

ЗАКОН УКРАЇНИ **Про державний кордон України**

ЗАКОН УКРАЇНИ **Про Державну прикордонну службу** **України**

Чинне законодавство зі змінами та доповненнями
станом на 20 липня 2026 року

Офіційний текст

ЮРІНКОМ ІНТЕР
Київ – 2026

УДК 351.746.1(477)(094.5)
3-19

Джерело документа (Закон України «Про державний кордон України») –
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>

Джерело документа (Закон України «Про Державну прикордонну службу України») –
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

Увага! Копіювання вбиває книги

Закон України «Про державний кордон України» ; Закон України 3-19 «Про Державну прикордонну службу України». Офіційний текст. Київ : Юрінком Інтер, 2026. 84 с.

ISBN 978-617-8799-32-8

Цей Закон визначає правові засади встановлення, позначення та охорони державного кордону України, порядок його перетинання, а також повноваження органів державної влади щодо забезпечення недоторканності державного кордону, захисту суверенітету й територіальної цілісності України.

Закони звірені з текстом нормативно-правових актів бази даних Верховної Ради України «Законодавство України».

УДК 351.746.1(477)(094.5)

Видавництво «Юрінком Інтер» прагне сталого майбутнього для нашого бізнесу, наших читачів і нашої планети. Ця книга виготовлена з паперу, сертифікованого Forest Stewardship Council®

ISBN 978-617-8799-32-8

© Юрінком Інтер, 2026

I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Державний кордон України

Державний кордон України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору.

Стаття 2. Визначення державного кордону України і забезпечення його захисту та охорони

Державний кордон України визначається Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Захист державного кордону України є невід'ємною частиною загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки і полягає у скоординованій діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Ця діяльність провадиться в межах наданих їм повноважень шляхом вжиття комплексу політичних, організаційно-правових, дипломатичних, економічних, військових, прикордонних, імміграційних, розвідувальних, контррозвідувальних, оперативно-розшукових, природоохоронних, санітарно-карантинних, екологічних, технічних та інших заходів.

Координація діяльності із захисту державного кордону України утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів здійснюється:

- у мирний час, а також поза ділянками державного кордону України, на яких відповідно до цього Закону здійснюється прикриття державного кордону України, – Державною прикордонною службою України;

- у межах ділянок державного кордону України в районах ведення воєнних (бойових) дій, визначених Головнокомандувачем Збройних Сил України, – відповідним військовим командуванням;

- у межах ділянок державного кордону України, на яких відповідно до цього Закону здійснюється прикриття державного кордону України, – органом військового управління Збройних Сил України.

{Частина третя статті 2 в редакції Закону № 2952-IX від 24.02.2023}

Охорона державного кордону України є невід'ємною складовою загальнодержавної системи захисту державного кордону і полягає у здійсненні Державною прикордонною службою України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, а в підводному та повітряному просторі – Збройними Силами України спільно з Державною прикордонною службою України, відповідно до

наданих їм повноважень заходів з метою забезпечення недоторканності державного кордону України.

{Частина четверта статті 2 в редакції Закону № 3232-ІХ від 13.07.2023}

Кабінет Міністрів України у межах своїх повноважень вживає заходів щодо забезпечення захисту та охорони державного кордону і території України.

{Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законом № 245/96-ВР від 18.06.96; в редакції Закону № 662-ІV від 03.04.2003}

Стаття 3. Встановлення державного кордону України

Державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється:

- 1) на суші – по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;
- 2) на морі – по зовнішній межі територіального моря України;
- 3) на судноплавних річках – по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (ручаях) – по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах – по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (ручаю), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (ручаю) в той чи інший бік;
- 4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах – відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення;
- 5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (ручаїв), – по середині цих споруд або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Стаття 4. Позначення державного кордону України

Державний кордон України на місцевості позначається ясно видимими прикордонними знаками, форми, розмір і порядок встановлення яких визначаються законодавством України і міжнародними договорами України.

Затвердження документів демаркації державного кордону України здійснюється Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Статтю 4 доповнено частиною другою згідно із Законом № 289-VI від 20.05.2008}

Зберігання документів демаркації державного кордону України здійснює Державна прикордонна служба України в установленому законодавством України порядку.

{Статтю 4 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 289-VI від 20.05.2008}

Зміст

ЗАКОН УКРАЇНИ Про державний кордон України

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Державний кордон України	5
Стаття 2. Визначення державного кордону України і забезпечення його захисту та охорони	5
Стаття 3. Встановлення державного кордону України	6
Стаття 4. Позначення державного кордону України	6
Стаття 5. Територіальне море України	7
Стаття 6. Внутрішні води України	7
Стаття 7. Взаємовідносини з суміжними державами у прикордонних питаннях	7

II РЕЖИМ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 8. Визначення режиму державного кордону України	8
Стаття 9. Перетинання державного кордону України	8
Стаття 10. Виліт, політ і посадка повітряних суден	9
Стаття 11. Контроль при перетинанні державного кордону України	10
Стаття 12. Пропуск осіб, транспортних засобів, вантажів через державний кордон України	10
Стаття 13. Мирний прохід через територіальне море України	11
Стаття 14. Порядок заходження іноземних невійськових суден та військових кораблів у внутрішні води і порти України	11
Стаття 15. Обов'язок іноземних невійськових суден і військових кораблів додержувати у водах України навігаційних та інших правил ...	12
Стаття 16. Заборона промислової, дослідної та пошукової діяльності іноземних невійськових суден і військових кораблів у водах України	12
Стаття 17. Заборона плавання і перебування невійськових суден і військових кораблів в окремих районах вод України	12
Стаття 18. Порядок здійснення господарської діяльності на державному кордоні України	12

Стаття 19. Тимчасове припинення сполучення через державний кордон України у разі загрози поширення інфекційних хвороб. Карантин.	13
Стаття 20.	13
Стаття 21. Прикордонні представники України.	13

III

ПРИКОРДОННИЙ РЕЖИМ

Стаття 22. Прикордонна смуга та контрольовані прикордонні райони.	14
Стаття 23. Прикордонний режим.	15
Стаття 24. В'їзд, перебування, проживання, провадження робіт і пропуск у прикордонну смугу.	15
Стаття 25. Особливості прикордонного режиму в частині внутрішніх вод України.	17
Стаття 26. Режим у пунктах пропуску через державний кордон України.	17

IV

ОХОРОНА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 27. Охорона державного кордону України Державною прикордонною службою України і Збройними Силами України.	18
Стаття 27 ¹ . Взаємодія в охороні державного кордону.	18
Стаття 27 ² . Посилення охорони державного кордону України.	19
Стаття 27 ³ . Прикриття державного кордону України.	20
Стаття 28. Права органів Державної прикордонної служби України щодо іноземних і українських невійськових суден.	21
Стаття 29. Підстави затримання органами Державної прикордонної служби України іноземних та українських невійськових суден.	22
Стаття 30. Протокол огляду або затримання невійськового судна.	23
Стаття 31. Наслідки затримання іноземних невійськових суден.	23
Стаття 32. Правила, що застосовуються до іноземних військових кораблів, які порушують порядок плавання і перебування у водах України.	24

V

УЧАСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ І ГРОМАДЯН В ОХОРОНІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 33. Участь державних органів, громадських об'єднань і громадян України в охороні державного кордону України.	24
--	----

Стаття 34. Обов'язки державних органів, громадських об'єднань, посадових осіб, громадян, пов'язані з забезпеченням охорони державного кордону України.	25
---	----

**VI
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про державний кордон України	25
---	----

**ЗАКОН УКРАЇНИ
Про Державну прикордонну службу України**

**Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

Стаття 1. Завдання Державної прикордонної служби України	31
Стаття 2. Основні функції Державної прикордонної служби України	31
Стаття 3. Основні принципи діяльності Державної прикордонної служби України	32
Стаття 4. Правова основа діяльності Державної прикордонної служби України	32
Стаття 5. Діяльність Державної прикордонної служби України і забезпечення прав людини	33

**Розділ II
ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ
ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ
ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

Стаття 6. Загальна структура та чисельність Державної прикордонної служби України.	33
Стаття 7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону.	34
Стаття 8. Голова Державної прикордонної служби України.	34
Стаття 9. Морська охорона	35
Стаття 10. Органи охорони державного кордону Державної прикордонної служби України	35
Стаття 11. Розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону	37
Стаття 12. Підрозділи спеціального призначення	37

Стаття 13. Органи забезпечення	37
--------------------------------------	----

Розділ III ОСОБОВИЙ СКЛАД ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 14. Особовий склад Державної прикордонної служби України	38
Стаття 14 ¹ . Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів	40
Стаття 15. Обмеження політичної діяльності в Державній прикордонній службі України	40
Стаття 16. Грошове забезпечення військовослужбовців та оплата праці працівників Державної прикордонної служби України	40
Стаття 17. Підготовка кадрів для Державної прикордонної служби України	40
Стаття 18. Зарахування військовослужбовців Державної прикордонної служби України у запас	40

Розділ IV ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 19. Обов'язки Державної прикордонної служби України	41
Стаття 20. Права Державної прикордонної служби України	46
Стаття 21. Умови і межі використання та застосування заходів примусу особовим складом Державної прикордонної служби України. ...	53
Стаття 21 ¹ . Застосування фізичного впливу.	55
Стаття 21 ² . Використання та застосування спеціальних засобів.	55
Стаття 21 ³ . Використання та застосування вогнепальної зброї, озброєння та бойової техніки	61
Стаття 21 ⁴ . Застосування зброї кораблів, катерів та суден забезпечення Державної прикордонної служби України.	65
Стаття 21 ⁵ . Застосування озброєння повітряних суден Державної прикордонної служби України	66
Стаття 21 ⁶ . Застосування військовослужбовцями Державної прикордонної служби України зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України та в особливий період	67
Стаття 21 ⁷ . Підстави та порядок здійснення поверхневої перевірки	67
Стаття 22. Сприяння органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань і громадян виконанню завдань Державною прикордонною службою України	69

Розділ V
ПРАВОВИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСОБОВОГО СКЛАДУ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 23. Правове становище особового складу Державної прикордонної служби України	69
Стаття 24. Правовий захист особового складу Державної прикордонної служби України	71
Стаття 25. Соціальний захист особового складу Державної прикордонної служби України	71
Стаття 26. Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців Державної прикордонної служби України та компенсаційної виплати у випадку заподіяння шкоди майну військовослужбовців і працівників Державної прикордонної служби України чи їх близьким родичам	72

Розділ VI
ФІНАНСУВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ
ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 27. Фінансування діяльності Державної прикордонної служби України	73
Стаття 28. Забезпечення діяльності Державної прикордонної служби України	73

Розділ VII
КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 29. Контроль Верховної Ради України за діяльністю Державної прикордонної служби України	74
Стаття 30. Контроль Президента України за діяльністю Державної прикордонної служби України	75
Стаття 31. Контроль за господарською і фінансовою діяльністю Державної прикордонної служби України	75
Стаття 32. Нагляд за дотриманням законності в діяльності Державної прикордонної служби України	75

Розділ VIII
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 33. Відповідальність особового складу Державної прикордонної служби України	75
---	----

Розділ IX ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	76
---	-----------